

SCI-CONF.COM.UA

**MODERN DIRECTIONS
OF SCIENTIFIC RESEARCH
DEVELOPMENT**

**PROCEEDINGS OF IV INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
SEPTEMBER 28-30, 2021**

**CHICAGO
2021**

MODERN DIRECTIONS OF SCIENTIFIC RESEARCH DEVELOPMENT

Proceedings of IV International Scientific and Practical Conference

Chicago, USA

28-30 September 2021

Chicago, USA

2021

UDC 001.1

The 4th International scientific and practical conference “Modern directions of scientific research development” (September 28-30, 2021) BoScience Publisher, Chicago, USA. 2021. 493 p.

ISBN 978-1-73981-126-6

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Modern directions of scientific research development. Proceedings of the 4th International scientific and practical conference. BoScience Publisher. Chicago, USA. 2021. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/iv-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-modern-directions-of-scientific-research-development-28-30-sentyabrya-2021-goda-chikago-ssha-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: chicago@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2021 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2021 BoScience Publisher ®

©2021 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

BIOLOGICAL SCIENCES

1. *Horchanok A., Prysiazhniuk N., Porotikova I.* 11
SOME ASPECTS OF NEGATIVE IMPACT OF FISHERY
MANAGEMENT ON HYDROBIOCENOSSES.
2. *Mustafakulov M. A., Ibragimov A. A., Ashurov A. A., Rustamova Sabogul
Mamarejab kizi, Kuziyev S. N., Uralov A. I.* 16
NEW RNA APTAMERS TO PHOTOPROTEIN OBELIN AS A
UNIVERSAL PLATFORM FOR CREATION OF APTASENSORS.

MEDICAL SCIENCES

3. *Chukhraeva E. N., Knyazeva I. A., Krasnopolskaia V. V., Unichenko A. V.* 19
MULTIFACTORIAL APPROACH IN THE FORMATION OF
PROGRAMS FOR SLOWING AGE-RELATED CHANGES IN THE
FACIAL SKIN.
4. *Malyk N., Katamadze Sofiko* 25
THE ROLE OF NURSING STAFF IN THE PROVISION OF PALLIATIVE
CARE IN AN OUTPATIENT SETTING.
5. *Maistruk P. O.* 29
CONDITION ASSESSMENT OF THE TEETH HARD TISSUES OF THE
FRONTAL GROUP ON THE UPPER AND LOWER JAW.
6. *Івасівка Х. П., Пальтов Є. В., Мота О. М.* 37
УЛЬТРАСТРУКТУРНА ХАРАКТЕРИСТИКА СЛИЗОВОЇ ТА ХРЯЩІВ
ГОРТАНІ ЩУРА НА 21 ТА 28 ДОБУ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО
ОПІОЇДНОГО ВПЛИВУ.
7. *Каценко А. Л., Устенко Р. Л., Свінцицька Н. Л., Гринь В. Г.,
Біланов О. С.* 43
РОЛЬ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ У СТАНОВЛЕННІ МЕДИЦИНИ.
8. *Коссе М. Ю., Шувалова В. М., Демиденко Д. П., Кривонос М. Ю.,
Додуляк В. О., Шестаков В. І.* 51
КАРДІАЛГІЇ У ПРАКТИЦІ СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ.
9. *Малик Н. В., Апазіді Е. В.* 57
ПАЛІАТИВНА ДОПОМОГА ДІТЯМ З ОНКОЛОГІЧНИМИ
ЗАХВОРЮВАННЯМИ.
10. *Малик Н. В., Мальцев П. А.* 59
ГЕРІАТРИЧНА ПАЛІАТИВНА ДОПОМОГА: КОНЦЕПЦІЯ,
ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ.
11. *Цодікова О. А., Скубченко А. С., Заблуда А. О., Артеменко А. В.,
Дауд М. Ф.* 65
ОСОБЛИВОСТІ ХАРЧУВАННЯ ШКОЛЯРІВ ВЕЛИКОГО
ПРОМИСЛОВОГО МІСТА.

12. *Цодікова О. А., Очеретнюк Д. А., Плахтій Ю. Ю., Тарновська К. С., Ємець А. В.* 72
ХАРАКТЕРИСТИКА ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ ШКОЛЯРІВ
МЕГАПОЛІСА.

PHARMACEUTICAL SCIENCES

13. *Алмакаєв М. С., Семенова К. М., Алмакаєва Л. Г.* 78
ОЦІНКА СТАБІЛЬНОСТІ ДІЮЧИХ РЕЧОВИН ПРИ РІЗНИХ
ЗНАЧЕННЯХ pH РОЗЧИНУ.

CHEMICAL SCIENCES

14. *Dan Gao, Helikh A., Zhenhua Duan* 81
STUDY OF WATER DYNAMICS IN PH-SHIFTING TREATED
PUMPKIN SEED PROTEIN ISOLATE BY LF-NMR.
15. *Khomidov F. G., Kadyrova Z. R., Usmanov K. L., Kholmanov Elyor
Gaybulla ugli* 86
EFFECT OF ALUMINA CONTAINING COMPONENT FOR SYNTHESIS
CALCIUM ALUMINATE VIA SOL-GEL METHOD.
16. *Khomidov F. G., Kadyrova Z. R., Usmanov K. L., Kholmanov Elyor
Gaybulla ugli* 90
FEATURES OF SYNTHESIS ALUMINATE CALCIUM SOL-GEL
METHOD.
17. *Movlayev I., Aliyeva Z.* 93
THEORY AND PRACTICE OF OBTAINING COMPOSITE MATERIALS
BASED ON POLYMER BLENDS.
18. *Икрами М. Б., Яминзода З. А., Олимбойзода П. А.* 106
ФИЗИКО-ХИМИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ КРАШЕНИЯ
ХЛОПКОВЫХ ТЕКСТИЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ КРАСИТЕЛЕМ ИЗ
ГАРМАЛЫ.

TECHNICAL SCIENCES

19. *Vazhinsky B. V., Kuryanov A. I.* 111
STAGES OF COMPUTERIZATION OF ENGINEERING ACTIVITIES.
20. *Батыгин Ю. В., Гаврилова Т. В., Еремина Е. Ф., Чаплыгин Е. А.,
Шиндерук С. А., Леонов К. В.* 117
СТОРОННИЙ ИСТОЧНИК НАПРЯЖЕНИЯ В СХЕМЕ
РЕЗОНАНСНОГО ПРЕОБРАЗОВАТЕЛЯ МОЩНОСТИ.
21. *Воронко І. О.* 128
ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ВРАЗЛИВОСТІ WAMS ТА ВІДПОВІДНІ
ПРИНЦИПИ ЗАХИСТУ СИСТЕМ МОНІТОРИНГУ ТА
ДІАГНОСТИКИ.
22. *Горбатюк Є. В., Терентьєв О. О., Свідерський А. Т., Марченко О. А.* 132
ОЦІНКА ТЕХНІЧНОГО СТАНУ КОНСТРУКЦІЙ БУДІВЕЛЬ ІЗ
ЗАСТОСУВАННЯМ НЕЧІТКИХ МОДЕЛЕЙ.

23. *Твердохлебова Н. Є.* 141
ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ.

PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES

24. *Джала Р. М., Джала В. Р.* 147
ТРИЄДИНА МАТЕМАТИЧНА МОДЕЛЬ ЕЛЕКТРОМАГНІТНОГО
ПОЛЯ ПІДЗЕМНОГО ТРУБОПРОВОДУ.

ARCHITECTURE

25. *Horielov D. A.* 152
MINIMALISM IN ARCHITECTURE.

PEDAGOGICAL SCIENCES

26. *Filon M. M., Makhno M. V.* 156
VIRTUAL REALITY IN THE EDUCATIONAL PROCESS.
27. *Grinko V., Yefremova A.* 161
MIXED LEARNING AS A PRIORITY FORM OF DISTANCE LEARNING
IN PHYSICAL EDUCATION IN UKRAINIAN STATE UNIVERSITY OF
RAILWAY TRANSPORT (UKRSURT).
28. *Ranferova I.* 165
VALUE AND TARGET FOUNDATIONS OF MODERN EDUCATION.
29. *Андріянова В. А.* 172
КОНТЕНТ-АНАЛІЗ МЕТОДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У США. І.
30. *Боса В. П.* 184
ДІАГНОСТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЦІНЮВАННЯ
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ.
31. *Василенко О. М.* 191
МЕТОДИ ЦИФРОВОЇ ОСВІТИ В ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОГО
ІМІДЖУ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ.
32. *Заверико Н. В., Москалюк Т. Д.* 197
З ДОСВІДУ ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ВИДІВ МАСАЖУ
ПРИ КОРЕКЦІЇ АНАРТРІЇ.
33. *Мацкевіч Ю. Р., Махукова Т. В.* 203
ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У РОБОТІ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ
ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.
34. *Муляр Н. М.* 209
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПРЕВЕНТИВНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ У
НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ.
35. *Пелех Ю. В., Коняхін Ю. О.* 216
ЦІННІСНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ПРОФЕСІЙНА ОЗНАКА КЕРІВНИКА
ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.

36.	<i>Пелех Ю. В., Мельничук Н. Я.</i> ФОРМУВАННЯ АКсіОЛОГіЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ Керівника Закладу загальної середньої освіти засобами неформальної освіти.	221
37.	<i>Полєвікова О. Б., Жилкіна Є. О.</i> МульТимедійна презентація як мотиваційний засіб опанування дошкільниками мовленнєвою діяльністю.	226
38.	<i>Попова І. О., Попрядухін В. С.</i> ФОРМУВАННЯ Професійної компетентності майбутніх енергетиків за допомогою кейс-методу.	230
39.	<i>Семеренко Ж. М.</i> Реалізація сучасної освітньої парадигми у підготовці майбутніх учителів трудового навчання засобами інформаційно-комунікаційних технологій.	236
40.	<i>Соха Н. В.</i> Викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у вищих навчальних закладах в контексті нової української школи.	247
41.	<i>Федорович У. М., Менів Н. П.</i> Методи аналітичного досягнення інклюзивного навчання студентів з особливими освітніми потребами.	251
42.	<i>Хоменко О. В.</i> Категоріальний та термінологічний апарат професійної лінгводидактики як інноваційної галузі науки в Україні.	255
43.	<i>Чабан О. В., Косенко Т. В.</i> ФОРМУВАННЯ моральних якостей у дітей дошкільного віку за допомогою мультфільмів.	265
44.	<i>Чекмарьова Н. Г., Безденежних С. В., Матлахов М. В., Присяжна М. К.</i> Мотиваційно-ціннісне ставлення до занять фізичною культурою та шляхи формування здорового способу життя студентської молоді.	270
45.	<i>Шостак О. О., Хондока К. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНО ПРАВИЛЬНОГО МОВЛЕННЯ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.	275
PSYCHOLOGICAL SCIENCES		
46.	<i>Карпюк Ю. Я., Іванов С. О., Іванова Н. С.</i> ПСИХОЛОГіЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ з ПАЦІЄНТОМ у ПСИХОЛОГіЧНІЙ ПРАКТИЦІ.	279

SOCIOLOGICAL SCIENCES

47. *Dymenko R., Kadykalo O.* 288
USE OF SOCIAL TECHNOLOGIES FOR IMPLEMENTATION OF
SOCIAL RESOURCE OF INNOVATIVE SMALL ENTREPRENEURSHIP.
48. *Iashvili G., Iashvili T., Glonti T., Sherazadishvili B.* 293
CLASSIFICATION OF RESEARCH METHODS INTO PUBLIC
ADMINISTRATION TASKS.

HISTORICAL SCIENCES

49. *Ковальов М. В.* 299
КРИТИКА МАХНОВСЬКОГО РУХУ СУЧАСНИМИ ЗАРУБІЖНИМИ
ДОСЛІДНИКАМИ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ.
50. *Соколова Н. Д.* 309
ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ХАРКІВСЬКОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ В 20-30-Х РР. ХХ СТ. (ЗА СПОГАДАМИ
ВИХОВАНЦІВ).
51. *Солтанова Н. Б.* 313
КАМЕННЫЕ КНИГИ ДРЕВНЕГО АЗЕРБАЙДЖАНА (ГОБУСТАН,
ГЯМИГАЙА).
52. *Тимошенко Ю. О.* 324
ІСТОРИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ
РЕФОРМ У НІМЕЦЬКІЙ BUNDESLIGA.
53. *Чмихало Г. Г., Квятковський Р. В.* 334
ІНФОРМАЦІЙНИЙ СУПРОВІД БОЙОВИХ ДІЙ В НАГІРНОМУ
КАРАБАХУ (ВЕРЕСЕНЬ-ЛИСТОПАД 2020 РОКУ).

CULTUROLOGY

54. *Кийович А. Ю.* 344
БАГАТОГРАННІСТЬ ТАЛАНТУ ДЖИНА КЕЛЛІ: ВПЛИВ МАЙСТРА
НА АМЕРИКАНСЬКУ КУЛЬТУРУ ХХ СТОЛІТТЯ.

POLITICAL SCIENCES

55. *Burdiuh M.* 357
HOW POPULISM CHALLENGES MODERN LIBERAL DEMOCRACIES?
56. *Андрущенко Т. В., Ковчина І. М., Панченко М. В., Гуменюк А. Г.* 366
ДО ПИТАННЯ ПРО ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ
«ДИПЛОМАТИЧНА ТА КОНСУЛЬСЬКА СЛУЖБА» У ВИЩОМУ
ПЕДАГОГІЧНОМУ ЗАКЛАДІ ОСВІТИ.
57. *Майстренко К. М., Міценко Л. В.* 370
СУЧАСНІ УМОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ
ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ.

PHILOLOGICAL SCIENCES

58. *Zhetpisbaeva B. A., Aitbaeva B. M., Tuite E. Y.* 372
DISTANCE LEARNING OF THE KAZAKH LANGUAGE SOME ISSUES.

59. *Герасімова О. М., Шевчук І. М.* 378
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВО-ФАНТАСТИЧНИХ ТВОРІВ
(НА ОСНОВІ КНИГИ МАЙКА ТАКЕРА «ДОКТОР ХТО: ЖАХІТТЯ
ЧОРНОГО ОСТРОВА»).
60. *Гушул Р. В., Федик В. В.* 382
НЕОЛОГІЗМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ
COVID-19.
61. *Интымакова Л. Г., Стародубцева З. Г.* 386
ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ОДНОЙ ОРИГИНАЛЬНОЙ
ГРУППЫ АНТИПОСЛОВИЦ.
62. *Луценко Л. О., Негуляева А. О.* 390
МАНІПУЛЯТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АНТРОПОМОРФНИХ МЕТАФОР
В ПОЛІТИЧНІЙ ПУБЛІЦИСТИЦІ БОРИСА ДЖОНСОНА.

ECONOMIC SCIENCES

63. *Budiakova O., Shaposhnikova O.* 394
CURRENT TRENDS IN INVESTMENT DEVELOPMENT IN THE
WORLD ECONOMY.
64. *Serediuk Y. M., Khryniuk O. S.* 399
MANAGEMENT OF PRODUCTION ACTIVITIES AS TOOL OF
ENSURING ENTERPRISES PROFITABILITY.
65. *Sviatnenko V. Yu.* 409
USE OF MANAGEMENT INNOVATION BY MODERN
ORGANIZATIONS AS A KEY TO THEIR SUCCESS.
66. *Vodolazska O. I.* 414
THEORETICAL ASPECTS OF DIGITALIZATION OF ECONOMY AND
WAYS OF IMPROVEMENT OF DIGITALIZATION OF
ENTREPRENEURSHIP.
67. *Алиев Дамад Ахмед оглы* 423
ОПРЕДЕЛЕНИЕ УРОВНЯ УДОВЛЕТВОРЕННОСТИ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ
ПО ФАКТИЧЕСКИМ УРОВНЯМ ВЫПОЛНЕНИЯ ТРЕБОВАНИЙ,
ОБЕСПЕЧИВАЮЩИЕ КАЧЕСТВА ТЕХНИЧЕСКОГО
ОБСЛУЖИВАНИЯ.
68. *Баранник Л. Б., Метлицька В. О., Божко А. С.* 429
ФІНАНСОВІ ТА СОЦІАЛЬНІ НАСЛІДКИ ВПЛИВУ ПАНДЕМІЇ
COVID-19 НА СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО.
69. *Венгер В. В.* 433
ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ КИТАЮ.
70. *Зоря О. П., Підставка В. О.* 442
ВІДОБРАЖЕННЯ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З
ОПЛАТИ ПРАЦІ ДП «ПОЛОГІВСЬКЕ ЛІСОМИСЛИВСЬКЕ
ГОСПОДАРСТВО».
71. *Кулик О. М.* 446
ІННОВАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОДУКТ, ЇХНІ СУТЬ ТА
ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.

72. **Овечкіна О. А., Маслош О. В.** 452
 КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ
 «ДІАГНОСТИКА» ЕКОНОМІЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДПРИЄМСТВА
 ЯК ІНСТИТУЦІОНАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СУБ'ЄКТА.
73. **Павліш Л. О., Кус К. В.** 456
 ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕЧНОСТІ ІГРАШОК В УКРАЇНІ.
74. **Подлесна В. Г.** 460
 АКТУАЛЬНІ ПРОТИРІЧЧЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.
75. **Попова Д. В.** 465
 ІННОВАЦІЙНИЙ ЧИННИК ІНСТИТУЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ
 КОРПОРАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ 4.0.
76. **Яровая В. В., Курганская М. Г.** 474
 КОРРЕЛЯЦІОННИЙ МЕТОД АНАЛІЗА ЗАВИСИМОСТЕЙ МЕЖДУ
 ПОКАЗАТЕЛЯМИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ АГРАРНОГО
 ПРЕДПРИЯТИЯ.

LEGAL SCIENCES

77. **Манукян А. М.** 482
 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ.
78. **Остич Л. В.** 486
 АВТОМАТИЗОВАНЕ ЕЛЕКТРОННЕ СУДОЧИНСТВО В СУЧАСНИХ
 РЕАЛІЯХ. СВІТОВИЙ ДОСВІД.
79. **Яремчук В. О.** 491
 НАУКОВО-ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ І КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗНАННЯ ПРИ
 РОЗСЛІДУВАННІ ОКРЕМИХ ВИДІВ КРИМІНАЛЬНИХ
 ПРАВОПОРУШЕНЬ.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНО ПРАВИЛЬНОГО МОВЛЕННЯ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Шостак Ольга Олександрівна

к. філол. н.,
старший викладач кафедри
дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти
імені проф. Т. І. Поніманської
Рівненський державний гуманітарний університет
м. Рівне, Україна

Хондока Катерина Вікторівна

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Рівненський державний гуманітарний університет
м. Рівне, Україна

Вступ / Introductions. Проблема формування граматично правильного мовлення в дітей дошкільного віку – один з аспектів лінгводидактики, що неодноразово ставав предметом зацікавлень широкого кола науковців. Від народження до шкільного віку дитині необхідно оволодіти граматичною будовою мови, що перебуває в тісному взаємозв'язку насамперед із розвитком зв'язного мовлення. К. Ушинський називав граматику «логікою мови», позаяк її засвоєння слугує також і розвитку мислення. Подібної позиції дотримувалась і Л. Федоренко, яка вважала граматичні форми еквівалентними формам мислення [1, с. 347]. Відтак формування граматичної правильності мовлення особливо актуальне для старших дошкільників як важлива передумова їхнього подальшого успішного навчання в школі.

Мета роботи / Aim – проаналізувати специфіку формування граматично правильного мовлення в дітей старшого дошкільного віку.

Матеріали і методи / Materials and methods. Різні погляди на проблему формування граматично правильного мовлення дошкільників відображені в дослідженнях у галузі психолінгвістики, лінгвістики, лінгводидактики, дефектології (А. Богуш, Н. Гавриш, О. Гвоздєв, Д. Б. Ельконін, Л. Калмикова, М. Красногорський, І. Марченко, В. Орфинська, С. Рубінштейн, Ф. Сохін, Т.

Ушакова, М. Шеремет та ін.).

Результати й обговорення / Results and discussion. З точки зору лінгвістики, граматики – це складна за організацією сукупність підсистем, що об'єднує словотворення, морфологію, синтаксис. Загалом, граматичною системою мови в найбільш типових її проявах діти оволодівають до трирічного віку. Опанувати граматику означає навчитися змінювати слова за відмінками та особами, правильно вживати рід іменників, утворювати від однієї основи форми однини і множини теперішнього і минулого часу, використовувати слова із суфіксами, префіксами, будувати прості, складносурядні та складнопідрядні речення. Як стверджує К. Крутій, граматичні явища діти дошкільного віку засвоюють по-різному: «[...] системою словозміни (відмінюванням, дієвідмінюванням) дитина оволодіває в молодшому і середньому дошкільному віці, а в старшому – способами словотворення. Критичне ж ставлення до своїх мовленнєвих дій, точне знання норм словотворення складається лише на початку сьомого року життя» [2, с. 13].

Засвоєння дошкільниками граматики передбачає становлення в них граматично правильного мовлення. Це поняття А. Богуш і Н. Гавриш трактують як «дотримування в процесі спілкування основних граматичних норм, сформульованих у вигляді правил. Це норми словотворення частин мови, відмінювання і дієвідмінювання слів, узгодження, побудови речень певної структури, а також норми керування, що засвоюються практично» [1, с. 347]. Лінгводидакти відзначають, що граматична правильність мовлення передбачає оволодіння граматичними нормами рідної мови, що є різновидом літературної норми мови. На думку К. Крутій, граматична норма – це не тільки початковий компонент мовленнєвої культури, а й основа для розбудови інших компонентів. Суть феномена граматичної правильності мовлення полягає в тому, що він тісно пов'язаний із мовленнєвим досвідом дитини: чуття граматичної норми формується і завдяки навчанню мови, і в процесі розвитку мовлення під час самостійної мовленнєвої діяльності [2, с. 13]. Дослідниця також визначила чинники, якими зумовлюється формування граматично правильного мовлення

дошкільників: «спеціальна організація освітнього процесу, що ґрунтується на особистісно орієнтованій взаємодії її учасників; система організації навчально-мовленнєвої діяльності, впровадження якої забезпечить розвиток мовлення, засвоєння практичних знань про мову, опанування граматичного ладу мовлення» [2, с. 5].

А. Богуш і Н. Гавриш виокремили такі напрями формування граматично правильного мовлення дошкільників: «перевірка граматичної правильності дитячого мовлення і запобігання помилкам; наслідування мовленнєвому зразку педагога, мовлення якого відповідає всім нормативним вимогам, використання ефективних методів і прийомів формування граматичної правильності мовлення дітей як на заняттях, так і в повсякденному житті» [1, с. 375]. Для того, щоб організувати роботу з формування граматичної правильності мовлення, вихователь повинен знати, які помилки трапляються в мовленні дітей конкретної вікової групи. Тому в дошкільному закладі двічі на рік (восени і навесні) у кожній віковій групі проводять індивідуальну перевірку мовлення (перевіряють особливості побудови речень, відмінювання іменників, вживання роду і числа іменників, узгодження числівників з іменниками, помилки, допущені у використанні дієслів та інших частин мови). Для перевірки використовують сюжетні картинки, читають невеликі оповідання і проводять бесіди за їх змістом [1, с. 375–378]. Важливу роль у засвоєнні граматичної будови мови відіграє і мовлення оточуючих людей, зокрема й педагога. З метою формування граматично правильного мовлення дітей необхідно об'єднати зусилля дошкільного закладу й сім'ї. Досить часто причиною помилок стає наслідування неправильної мови батьків. У такій ситуації вихователь повинен поспілкуватись із ними та звернути увагу на помилки, порадити ознайомитись із відповідною літературою. До ефективних методів формування граматичної правильності мовлення дітей у дошкільному закладі А. Богуш, Н. Гавриш зараховують: «дидактичні ігри і вправи, розповіді з використанням слів, в яких діти допускають помилку, картинки, переказування художніх оповідань, читання віршів, складання дітьми розповідей із

використанням групи слів на тему, запропоновану вихователем» [1, с. 379].

Висновки /Conclusions. Отже, у мовленнєвій компетентності дитини вагоме значення відведено граматичному складнику. Для розв'язання проблеми наступності та перспективності в контексті формування граматично правильного мовлення потрібно забезпечити належний рівень мовної і мовленнєвої граматичної підготовки дітей старшого дошкільного віку, що полегшить процес їхнього навчання в початковій школі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Богущ А. М. Дошкільна лінгводидактика: теорія і методика навчання дітей рідної мови: підручник / А. М. Богущ, Н. В. Гавриш. – Київ: Вища школа. 2007. – 542 с. : іл.

2. Крутій К. Л. Теорія і практика формування граматично правильного мовлення в дітей дошкільного віку (на матеріалі морфології і словотворення): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання української мови» / К. Л. Крутій; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2005. – 44 с.